Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 30. aprila 2014*

„Direktiva 93/13/EGS — Nepošteni pogoji v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom — Člena 4(2) in 6(1) — Ocena nepoštenosti pogodbenih pogojev — Izključitev pogojev, ki se nanašajo na glavni predmet pogodbe ali ustreznost cene ali plačila, če so napisani jasno in razumljivo — Pogodbe o potrošniškem posojilu, izraženem v tuji valuti — Pogoji, ki se nanašajo na menjalni tečaj — Razlika med nakupnim menjalnim tečajem, ki se uporabi pri izplačilu posojila, in prodajnim menjalnim tečajem, ki se uporabi pri njegovem odplačilu — Pristojnosti nacionalnega sodišča v primeru pogoja, ki je opredeljen kot ‚[nepošten]‘ — Nadomestitev nepoštenega pogoja z dispozitivno določbo nacionalnega prava — Dopustnost“

V zadevi C-26/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Kúria (Madžarska) z odločbo z dne 15. januarja 2013, ki je prispela na Sodišče 21. januarja 2013, v postopku

Árpád Kásler,

Hajnalka Káslerné Rábai

proti

OTP Jelzálogbank Zrt,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, J. Malenovský, sodnik, A. Prechal (poročevalka), sodnica, F. Biltgen, sodnik, in K. Jürimäe, sodnica,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: M. Aleksejev, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. decembra 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za OTP Jelzálogbank Zrt G. Gadó, ügyvéd,

— za madžarsko vlado K. Szíjjártó in Z. Fehér, agenta,

— za češko vlado S. Šindelková in M. Smolek, agenta,

* Jezik postopka: madžarščina.

— za nemško vlado J. Kemper in T. Henze, agenta,

— za grško vlado G. Alexaki in L. Pnevmatikou, agentki,

— za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,

— za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, agentka,

— za Evropsko komisijo K. Talabér-Ritz in M. van Beek agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 12. februarja 2014

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 4(2) in 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Á. Káslerjem in H. Káslerné Rábai (v nadaljevanju: posojilojemalca) na eni strani ter OTP Jelzálogbank Zrt (v nadaljevanju: Jelzálogbank) na drugi strani zaradi domnevno nepoštenega pogodbenega pogoja, ki se nanaša na menjalni tečaj, ki se uporabi za odplačilo posojila, izraženega v tuji valuti.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V dvanajsti, trinajsti, devetnajsti in štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker nacionalni predpisi v njihovi sedanji obliki dovoljujejo [omogočajo] le delno uskladitev; ker ta direktiva zajema zlasti pogodbene pogoje, o katerih se stranki nista dogovorili posamično; ker bi morale imeti države članice možnost, da ob upoštevanju [EGS] potrošnikom nudijo višjo raven varstva z nacionalnimi predpisi, ki so strožji od te direktive;

ker se predpostavlja, da zakoni ali predpisi držav članic, ki neposredno ali posredno določajo pogoje v potrošniških pogodbah, ne vsebujejo nedovoljenih pogojev; […] ker izraz ‚obvezni zakoni ali predpisi' v členu 1(2) zajema tudi pravila, ki v skladu z zakonom veljajo med pogodbenima strankama, če ni bilo dogovorjeno drugače;

[…]

ker za namen te direktive ocena nedovoljenosti ne sme biti opravljena pri pogojih, ki opisujejo glavni predmet pogodbe ali razmerje med kakovostjo in ceno dobavljenega blaga ali storitev; ker je kljub temu dovoljeno upoštevati glavni predmet pogodbe ter razmerje med ceno in kakovostjo pri oceni dovoljenosti drugih pogojev; […]

ker morajo biti pogodbe sestavljene v jasnem, razumljivem jeziku, ker mora potrošnik imeti možnost preučiti [seznaniti se z] vse[mi] pogoje[i] […]

[…]

ker morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v potrošniških pogodbah“.

4 Člen 1 te direktive določa:

„1. Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.

2. Določbe te direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah ali načelih mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, zlasti na področju prometa.“

5 Člen 3 navedene direktive določa:

„1. Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

[…]

3. Priloga vsebuje okvirni in nedokončani [neizčrpen] seznam pogojev, ki lahko štejejo za nedovoljene.“

6 Člen 4 Direktive 93/13 določa:

„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nedovoljenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nedovoljenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo […] cen[e] in plačil[a] za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

7 Člen 5 navedene direktive določa:

„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. […]“

8 Člen 6(1) navedene direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev [pod enakimi pogoji], če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev.“

9 Člen 7(1) Direktive 93/13 določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

10 Člena 8 te direktive določa:

„Države članice na področju, ki ga pokriva ta direktiva, lahko uvedejo ali obdržijo bolj stroge določbe, združljive s Pogodbo, da bi zagotovile višjo raven varstva potrošnikov.“

11 Priloga k Direktivi 93/13 glede pogojev, na katere se nanaša člen 3(3) te direktive, v točki 1 navaja neizčrpen seznam pogojev, ki se lahko štejejo za nepoštene. V pododstavku (j) te točke 1 so navedeni pogoji, katerih cilj ali učinek je „omogočanje prodajalcu ali ponudniku, da enostransko spremeni pogodbene pogoje brez tehtnega razloga, ki mora biti določen v pogodbi“. V pododstavku (l) navedene točke 1 so navedeni pogoji, katerih cilj ali učinek je „dovolitev, da […] ponudnik storitev zviša ceno, ne da bi potrošnik […] imel ustrezno pravico odpovedi pogodbe, če je končna cena previsoka glede na dogovorjeno ceno ob sklenitvi pogodbe“.

12 Točka 2 te priloge se nanaša na obseg točk (g), (j) in (l). V pododstavku (b) te točke 2 je med drugim določeno, da „[p]ododstavek (j) ni v nasprotju s [ne nasprotuje] pogoji[em], pod katerimi si ponudnik finančnih storitev pridrži pravico spremeniti obrestno mero, ki jo plača potrošnik ali ki se izplača potrošniku, ali vsoto drugih zaračunanih stroškov za finančne storitve brez predhodnega obvestila, če za to obstaja tehten razlog, pod pogojem, da mora ponudnik o tem čim prej obvestiti drugo pogodbeno stranko ali stranke in da ima ta stranka pravico do takojšnje odpovedi pogodbe“. V navedeni točki 2(d) je določeno, da „[p]ododstavek (l) ni v nasprotju s klavzulami [ne nasprotuje klavzulam] o indeksiranju cen, če so zakonite, pod pogojem, da je metoda, po kateri se cene spreminjajo, natančno opisana“.

Madžarsko pravo

13 Člen 209 civilnega zakonika v različici, ki je veljala ob sklenitvi zadevne posojilne pogodbe, ki je predmet postopka v glavni stvari (v nadaljevanju: civilni zakonik), je določal:

„1. Splošni pogodbeni pogoj ali pogoj iz potrošniške pogodbe, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevama dobre vere in pravičnosti enostransko in neutemeljeno določa pogodbene pravice in obveznosti strank tako, da so v škodo sopogodbenika stranke, ki je zadevni pogoj določila.

[…]

4. Določbe v zvezi z nepoštenimi pogodbenimi pogoji se ne uporabljajo za pogodbena določila, ki opredeljujejo glavni predmet pogodbe, in ne za tista, ki določajo enako vrednost dajatve in protidajatve.

[…]“

14 Odstavka 4 in 5 tega člena sta bila z učinkom od 22. maja 2009 spremenjena tako:

„4. Če splošni pogodbeni pogoji in določila potrošniške pogodbe, ki niso bila posamično dogovorjena, niso jasni in razumljivi, so nepošteni že na podlagi tega dejstva.

5. Določbe v zvezi z nepoštenimi pogodbenimi pogoji se ne uporabljajo za pogodbena določila, ki opredeljujejo glavni predmet pogodbe, in ne za tista, ki določajo enako vrednost dajatve in protidajatve, če so zapisana jasno in razumljivo.“

15 Člen 231 tega zakonika določa:

„1. Če ni dogovorjeno drugače, se denarni dolgovi plačajo z zakonitim plačilnim sredstvom v kraju izpolnitve obveznosti.

2. Dolgovi, izraženi v drugi valuti ali v zlatu, se pretvorijo na podlagi uradnega menjalnega tečaja, ki velja v kraju na dan plačila.“

16 Člen 237 navedenega zakonika določa:

„1. V primeru neveljavnosti pogodbe je treba vzpostaviti stanje, kakršno je bilo pred njeno sklenitvijo.

2. Če vzpostavitev stanja, kakršno je bilo pred sklenitvijo pogodbe, ni mogoča, lahko sodišče pogodbo razglasi da se pogodba uporablja v obdobju do izdaje odločbe. Neveljavna pogodba se lahko razglasi za veljavno, če je mogoče odpraviti razlog za neveljavnost, zlasti pri oderuških pogodbah, kjer obstaja očitna neenakovrednost med dajatvami strank, tako da se odpravi nesorazmerna prednost. V takih primerih je treba odrediti vračilo prejetih dajatev, glede na okoliščine primera, brez protidajatve.“

17 Člen 239 civilnega zakonika določa:

„1. V primeru delne neveljavnosti pogodbe je pogodba v celoti brez učinka le, če je stranki brez neveljavnega dela ne bi sklenili. Z zakonom je mogoče določiti drugače.

2. V primeru delne neveljavnosti potrošniške pogodbe je pogodba v celoti neveljavna le, če je brez neveljavnega dela ni mogoče izvršiti.“

18 Člen 239/A(1) tega zakonika določa:

„Stranka lahko pri sodišču vloži tožbo za razveljavitev pogodbe ali nekaterih določil pogodbe (delna neveljavnost), tudi če hkrati ne zahteva uveljavitve posledic neveljavnosti.“

19 Člen 523 civilnega zakonika določa:

„1. Kreditna institucija ali drug upnik se s posojilno pogodbo zaveže, da bo dolžniku dal na razpolago dogovorjeno količino denarja, dolžnik pa se zaveže, da bo posojeni znesek vrnil v skladu z določili pogodbe.

2. Razen če zakon ne določa drugače, je dolžnik, kadar je upnik finančna institucija, dolžan plačati obresti (bančno posojilo).“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

20 Posojilojemalca sta 29. maja 2008 z Jelzálogbank sklenila „hipotekarno posojilo, izraženo v tuji valuti in zavarovano z nepremičnino“ (v nadaljevanju: posojilna pogodba).

21 V skladu s točko I/1 te pogodbe je Jelzálogbank posojilojemalcema odobrila posojilo v višini 14.400.000 madžarskih forintov (HUF), pri čemer je bilo določeno, da „se bo znesek posojila v tuji valuti določil po nakupnem menjalnem tečaju banke, veljavnem na dan izplačila“. V skladu s točko I/1 „se znesek odobrenega posojila skupaj z dogovorjenimi obrestmi, stroški obdelave ter zamudne obresti in drugi stroški določijo v tuji valuti po izplačilu posojila“.

22 Glede na nakupni menjalni tečaj za švicarski frank (CHF) pri Jelzálogbank na dan izplačila posojila je znesek posojila znašal 94 240,84 CHF. Posojilojemalca sta se zavezala, da bosta ta znesek vrnila v 25 letih, in sicer v obliki mesečnih obrokov, ki zapadejo vsak četrti dan v mesecu.

23 V skladu s točko II te pogodbe je za to posojilo veljala 5,2-odstotna nominalna obrestna mera, ki se ji prištejejo stroški vodenja v višini 2,04 %, kar je pomenilo, da je bila ob sklenitvi posojilne pogodbe skupna letna efektivna obrestna mera (EOM) 7,43 %.

24 Nazadnje, točka III/2 te pogodbe (v nadaljevanju: določba III/2) določa: „posojilodajalec določi znesek vsakega mesečnega obroka v madžarskih forintih na podlagi prodajnega menjalnega tečaja banke za [tujo] valuto na dan pred zapadlostjo“.

25 Posojilojemalca sta proti Jelzálogbank vložila tožbo, v kateri trdita, da je določba III/2 nepošten pogoj. Navedla sta, da ta pogoj, s tem da Jelzálogbank omogoča, da izračuna mesečni obrok, ki ga je treba plačati, na podlagi prodajnega menjalnega tečaja tuje valute banke Jelzálogbank, medtem ko slednja znesek izplačanega posojila določi na podlagi nakupnega menjalnega tečaja te družbe za to valuto, daje tej banki enostransko in neutemeljeno prednost v smislu člena 209 civilnega zakonika.

26 Prvostopenjsko sodišče je tej tožbi ugodilo. Ta sodba je bila nato v pritožbenem postopku potrjena. Pritožbeno sodišče je v sodbi med drugim menilo, da pri takem posojilu, kot je to, ki je predmet spora, ki ga obravnava, Jelzálogbank stranki ni dala na voljo tuje valute. Po drugi strani pa je ugotovilo, da je Jelzálogbank znesek mesečnega obroka, ki je določen v madžarskih forintih, vezala na tekoči tečaj švicarskega franka, da bi znesek odplačil posojila, izplačanega v madžarskih forintih, indeksirala. Jelzálogbank naj posojilojemalcema ne bi zagotovila nobene finančne storitve, povezane z nakupom ali prodajo tuje valute, zato za odplačilo posojila ne sme uporabiti menjalnega tečaja, ki je drugačen od tistega, ki ga je uporabila za izplačilo posojila, kot protidajatev za navidezno storitev. To sodišče je menilo še, da določba III/2 ni niti jasna niti razumljiva, ker iz nje ni razvidno, zakaj je upravičeno drugačno obračunavanje posojila glede na to, ali gre za njegovo izplačilo ali njegovo odplačevanje.

27 Jelzálogbank je nato pri predložitvenem sodišču vložila kasacijsko pritožbo zoper sodbo, izdano v pritožbenem postopku. Med drugim je trdila, da določba III/2, ker ji omogoča prihodek, ki je protidajatev za posojilo v tuji valuti, ki ga dobijo posojilojemalci, in je namenjen pokrivanju stroškov kreditne institucije pri nakupu tujih valut na trgu, spada na področje uporabe izjeme iz člena 209(4) civilnega zakonika, zato ni mogoče presojati njene domnevne nepoštenosti na podlagi člena 209(1) tega zakonika.

28 Posojilojemalca sta trdila, da je treba opraviti tako presojo. V zvezi s tem sta navedla, da se Jelzálogbank v razmerju do njiju ne more sklicevati na okoliščine delovanja bank in nanju prenesti stroškov tega delovanja, saj bi to pomenilo mešanje prihodkov banke in odobrenega posojila. Posojilojemalca naj bi s tem, da sta sklenila posojilno pogodbo, sprejela sprostitev zneska v domači valuti, torej v madžarskih forintih. Poleg tega naj določba III/2 ne bi bila jasna.

29 Predložitveno sodišče meni, da se pri tem najprej postavlja vprašanje, ali pojem določbe, v kateri je opredeljen „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13, zajema vse elemente denarne protidajatve, ki jo mora plačati posojilojemalec, vključno z zneski, izračunanimi na podlagi razlike med menjalnim tečajem, ki se uporabi pri izplačilu, in tistim pri odplačilu posojila, ali pa ta pojem poleg dodelitve kredita zajema zgolj plačilo nominalnih obresti.

30 Če je treba sprejeti ožjo razlago te prve izjeme iz člena 4(2) Direktive 93/13, je treba nato preveriti, ali je mogoče šteti, da se obveznost plačila na podlagi razlike med menjalnima tečajema nanaša na enakovrednost med storitvijo in plačilom ali ceno in da je torej zajeta s „plačilom“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13 in drugo izjemo, ki je določena v tej določbi.

31 V tem okviru se postavlja tudi vprašanje, ali je treba v primeru, da je plačilo protidajatev za storitev, ki je sestavljena iz več dajatev, za uporabo te druge izjeme preveriti, da zadevno plačilo, ki je v obravnavanem primeru plačilo zaradi razlike v menjalnem tečaju, ustreza dejanski dajatvi, ki jo banka neposredno zagotovi potrošniku.

32 Predložitveno sodišče poleg tega glede zahteve, da se člen 4(2) Direktive 93/13 uporabi le, če so pogoji določeni v „jasnem, razumljivem jeziku“, meni, da mora nacionalno pravo razlagati v skladu s cilji te direktive in presoditi nepoštenost pogodbenih določb, ki ne ustrezajo tej zahtevi, čeprav navedena zahteva v času sklenitve posojilne pogodbe še ni bila prenesena v notranje pravo.

33 Vendar natančen obseg te zahteve ostaja negotov. Razumeti jo je mogoče tako, da mora biti vsak pogodbeni pogoj jezikovno in slovnično razumljiv. Vendar lahko pomeni tudi širše, da morajo biti jasni in razumljivi tudi ekonomski razlogi za uporabo posamičnega pogoja ter njegova zveza z drugimi pogodbenimi določili.

34 Nazadnje, če bi bilo ugotovljeno, da je določba III/2 nepoštena, se postavlja tudi vprašanje, ali se načelo, ki izhaja iz člena 6(1) Direktive 93/13 in točke 73 sodbe Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), uporabi tudi v primeru, kot je to v postopku v glavni stvari, če posojilna pogodba po črtanju navedenega pogoja ne more več obstajati. Če je tako, Kúria sprašuje, ali to načelo nasprotuje temu, da nacionalno sodišče ta pogoj spremeni tako, da odpravi njegovo nepoštenost, zlasti tako, da ga nadomesti z dispozitivno nacionalno pravno določbo, kot je to storilo pritožbeno sodišče.

35 V teh okoliščinah je Kúria prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 4(2) Direktive [93/13] razlagati tako, da je pogodbeni pogoj v zvezi z menjalnim tečajem, ki ni bil posamično dogovorjen, v primeru posojila, ki je izraženo v tuji valuti, vendar je v resnici izplačano v nacionalni valuti, in ki ga mora posojilojemalec vrniti izključno v nacionalni valuti, zajet s pojmom ‚opredelitve glavnega predmeta pogodbe‘?

Če ni tako, ali je treba na podlagi drugega dela člena 4(2) Direktive [93/13] šteti, da je razlika med nakupnim in prodajnim menjalnim tečajem plačilo, katerega enakovrednosti z opravljeno storitvijo ni mogoče analizirati z vidika njegove nepoštenosti? Ali je v zvezi s tem kakor koli upoštevno vprašanje, ali je bila menjava valut med finančno institucijo in potrošnikom dejansko opravljena?

2. Če je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče ne glede na določbe nacionalnega prava preveri tudi nepoštenost pogodbenih pogojev, na katere se nanaša navedeni člen, in sicer glede tega, če navedeni pogoji niso jasni in razumljivi, ali ta zadnja zahteva pomeni, da morajo biti pogodbeni pogoji za potrošnika slovnično jasni in razumljivi ali pa morajo biti poleg tega jasni in razumljivi tudi ekonomski razlogi za uporabo pogodbenega pogoja ter njegova zveza z drugimi pogodbenimi določili?

3. Ali je treba člen 6(1) Direktive 93/13 in točko 73 sodbe [Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349] razlagati tako, da nacionalno sodišče ne more v korist potrošnika sanirati neveljavnosti nepoštenega pogoja, ki je del splošnih pogojev pogodbe o potrošniškem posojilu, tako da bi zadevni pogodbeni pogoj spremenilo in dopolnilo pogodbo, niti če pogodbe, če ne bi tako ravnalo, v primeru črtanja navedenega pogoja na podlagi preostalih določil ne bi bilo mogoče izvršiti? Ali je v zvezi s tem upoštevno to, da nacionalno pravo vsebuje dispozitivno določbo, ki ob neobstoju neveljavnega pogoja ureja zadevno pravno vprašanje?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

36 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da izraza „glavni predmet pogodbe“ in „ustreznost […] cen[e] in plačil[a] za izmenjane storitve ali blago“ zajemata pogoj, določen v pogodbi o posojilu, izraženem v tuji valuti, med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ki ni bil posamično dogovorjen, kot je ta, obravnavan v postopku v glavni stvari, na podlagi katerega se prodajni menjalni tečaj te valute uporabi za izračun odplačil dolga.

37 Iz ustaljene prakse Sodišča je razvidno, da zahteve enotne uporabe prava Unije in načela enakosti nalagajo, da se pojmi iz posameznih določb prava Unije, ki za določitev njihovega pomena in obsega ne napotujejo izrecno na pravo držav članic, običajno v vsej Evropski uniji razlagajo neodvisno in enotno, ob upoštevanju konteksta določbe in namena zadevne ureditve (glej zlasti sodbo Fish Legal in Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, točka 42).

38 To velja tudi za pojme iz člena 4(2) Direktive 93/13, saj ta določba za določitev njenega pomena in obsega izrecno vsekakor ne napotuje na pravo držav članic.

39 Poleg tega v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sistem varstva, ki je vzpostavljen z Direktivo 93/13, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih ne more vplivati (glej zlasti sodbo Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, točka 27 in navedena sodna praksa).

40 Glede takega podrejenega položaja Direktiva 93/13 državam članicam nalaga, naj določijo mehanizem, s katerim zagotovijo, da se lahko vsak pogodben pogoj, ki ni posamično dogovorjen, preizkusi z namenom, da se lahko ugotovi njegova morebitna nepoštenost. V tem okviru mora nacionalno sodišče na podlagi meril, navedenih v členih 3(1) in 5 Direktive 93/13, ugotoviti, ali tak pogoj ob upoštevanju okoliščin, kakršne so v obravnavanem primeru, ustreza zahtevam dobre vere, uravnoteženosti in transparentnosti, ki jih določa ta direktiva (glej v tem smislu sodbi Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, točka 22, in RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, točke od 42 do 48).

41 Vendar člen 4(2) Direktive 93/13 v povezavi z njenim členom 8 državam članicam omogoča, da v zakonodaji, s katero je prenesena ta direktiva, določijo, da se „ocena nepoštenosti“ ne nanaša na pogoje, ki so zajeti s to določbo, če so ti sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. Iz navedene določbe izhaja, da z njo zajeti pogoji niso predmet ocene njihove morebitne nepoštenosti, vendar, kot je pojasnilo Sodišče, spadajo na področje, ki ga ureja ta direktiva (glej v tem smislu sodbo Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, točke 31, 35 in 40).

42 Člen 4(2) Direktive 93/13 je treba, ker torej določa izjemo od mehanizma vsebinskega nadzora nad nepoštenimi pogoji, kot je določen v okviru sistema varstva potrošnikov, ki ga vzpostavlja ta direktiva, razlagati ozko.

43 Na prvem mestu, ta člen se nanaša na pogoje v zvezi „glavnim predmetom pogodbe“.

44 Predložitveno sodišče se v postopku v glavni stvari sprašuje, ali je določba III/2 v delu, v katerem določa, da se prodajni menjalni tečaj tuje valute uporabi za izračun odplačil dolga, izraženega v tej valuti, „glavni predmet pogodbe“ o posojilu v smislu te določbe.

45 V zvezi s tem, čeprav je zgolj predložitveno sodišče pristojno, da ta pogoj okvalificira glede na okoliščine obravnavanega primera, je Sodišče pristojno, da iz določb Direktive 93/13, v obravnavanem primeru iz določb člena 4(2), izlušči merila, ki jih nacionalno sodišče lahko ali mora uporabiti pri presoji pogodbenega pogoja (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, točka 48 in navedena sodna praksa).

46 Vendar, kot je Sodišče že presodilo, se člen 4(2) Direktive 93/13 nanaša zgolj na določitev pravil in obsega vsebinskega nadzora nad pogodbenimi pogoji, o katerih se stranki nista dogovorili posamično in ki se nanašajo na bistvene dajatve iz pogodb, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom (zgoraj navedena sodba Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, točka 34).

47 Okoliščina, da sta pogoj dogovorili pogodbeni stranki v okviru pogodbene svobode in tržnih razmer, ne more biti merilo, ki dopušča presojo, ali je pogoj „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13.

48 Posamično dogovorjeni pogoji namreč, kot je razvidno in člena 3(1) in dvanajste uvodne izjave te direktive, načeloma ne spadajo na njeno področje uporabe. Vprašanje njihove morebitne izključitve s področja uporabe navedenega člena 4(2) torej ni relevantno.

49 Po drugi strani je treba, ob upoštevanju, da člen 4(2) Direktive 93/13 pomeni izjemo in da ga je torej treba razlagati ozko, pogodbene pogoje, ki ustrezajo pojmu „glavni predmet pogodbe“ v smislu te določbe, razumeti kot pogoje, ki določajo bistvene dajatve iz te pogodbe in ki jo kot taki karakterizirajo.

50 Pogoji, ki so pomožni v primerjavi s pogoji, ki določajo bistvo pogodbenega razmerja, pa ne morejo biti zajeti s pojmom „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13.

51 Predložitveno sodišče namreč glede na naravo, splošno sistematiko in določbe posojilne pogodbe ter njene pravne in dejanske okoliščine presodi, ali je določba, ki določa menjalni tečaj, kar zadeva mesečne obroke, bistveni element dajatve dolžnika, ki je odplačilo zneska, ki mu ga je posodil posojilodajalec.

52 Na drugem mestu, člen 4(2) Direktive 93/13 se nanaša na pogoje v zvezi z „ustreznostjo […] cen[e] in plačil[a] za izmenjane storitve ali blago“ ali, kot je navedeno v devetnajsti uvodni izjavi te direktive, na pogoje, ki „opisujejo […] razmerje med kakovostjo in ceno dobavljenega blaga ali storitev“.

53 Predložitveno sodišče se v postopku v glavni stvari sprašuje, ali določba III/2 glede na to, da določa, da se prodajni menjalni tečaj tuje valute uporabi za izračun odplačil dolga, pri čemer se na podlagi drugih določb posojilne pogodbe znesek izplačanega posojila pretvori v nacionalno valuto na podlagi nakupnega menjalnega tečaja tuje valute, za potrošnika pomeni denarno obveznost, torej obveznost, da v okviru odplačil dolga plača zneske, ki izvirajo iz razlike med prodajnim in nakupnim menjalnim tečajem tuje valute, ki bi jo bilo mogoče šteti za „plačilo“ za opravljeno storitev, katere ustreznost ne more biti predmet ocene nepoštenosti na podlagi člena 4(2) Direktive 93/13.

54 V zvezi s tem je iz besedila člena 4(2) Direktive 93/13 razvidno, da je obseg te druge skupine pogojev, ki ne morejo biti predmet ocene morebitne nepoštenosti, omejen, saj se ta izključitev nanaša zgolj na ustreznost določene cene ali plačila za izmenjane storitve ali blago.

55 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 69 sklepnih predlogov, je razlog za izključitev nadzora nad pogodbenimi pogoji, ki zadevajo razmerje kakovost/cena dobavljenega blaga ali storitev, to, da ni nobene preglednice ali pravnega merila, ki bi zagotavljal okvir ali smernice za tak nadzor.

56 V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da navedena izključitev ne velja za pogoj, ki se nanaša na metodo spreminjanja cene storitev, ki se zagotavljajo potrošniku (sodba Invitel, EU:C:2012:242, točka 23).

57 V obravnavanem primeru je treba pojasniti tudi, da izključitve ocene nepoštenosti pogoja, ki je omejena na ustreznost cene in plačila za izmenjano storitev ali blago, ni mogoče uporabiti v primeru izpodbijanja razlike med prodajnim menjalnim tečajem tuje valute, ki se na podlagi tega pogoja uporabi za izračun odplačil, in nakupnim menjalnim tečajem te valute, ki se uporabi na podlagi drugih pogojev posojilne pogodbe za izračun zneska izplačanega posojila.

58 Poleg tega te izključitve ni mogoče uporabiti za pogoje, ki so, kot določba III/2, za namen izračuna odplačil omejeni na določitev menjalnega tečaja tuje valute, v kateri je izražena pogodba o posojilu, pri čemer posojilodajalec v okviru navedenega izračuna ne zagotovi nikakršne storitve menjave, in ki torej ne zajemajo nikakršnega „plačila“, katerega ustreznost kot protidajatev za opravljeno storitev posojilodajalca na podlagi člena 4(2) Direktive 93/13 ne bi mogla biti predmet ocene njene nepoštenosti.

59 Ob upoštevanju navedenega je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da se člen 4(2) Direktive 93/13 razlaga tako:

— izraz „glavni predmet pogodbe“ zajema pogoj iz pogodbe med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom o posojilu v tuji valuti, ki ni bil posamično dogovorjen, kot je ta, obravnavan v postopku v glavni stvari, na podlagi katerega se prodajni menjalni tečaj te valute uporabi za izračun odplačil dolga, zgolj če se ugotovi, kar preveri predložitveno sodišče ob upoštevanju narave, splošne sistematike, pogodbenih določb ter njenega pravnega in dejanskega konteksta, da navedeni pogoj določa bistveno dajatev te pogodbe, ki kot taka pogodbo karakterizira;

— takega pogoja, ob tem da zajema denarno obveznost, ki jo mora potrošnik plačati v okviru odplačil posojila, pri čemer zneski izvirajo iz razlike med prodajnim in nakupnim menjalnim tečajem tuje valute, ni mogoče šteti za „plačilo“, katerega ustreznost kot protidajatev za opravljeno storitev posojilodajalca na podlagi člena 4(2) Direktive 93/13 ne more biti predmet ocene nepoštenosti tega pogoja.

Drugo vprašanje

60 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da zahteva, in sicer da mora biti pogodbeni pogoj jasen in razumljiv, pomeni ne samo, da mora biti zadevni pogodbeni pogoj za potrošnika slovnično jasen in razumljiv, ampak tudi, da so za tega istega potrošnika jasni in razumljivi ekonomski razlogi za uporabo pogodbenega pogoja ter njegova zveza z drugimi pogodbenimi določili.

61 Četudi bi predložitveno sodišče ugotovilo, da je glede na odgovor na prvo vprašanje določba III/2 „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13, pa je ocena njene nepoštenosti izključena zgolj, če je jasna in razumljiva.

62 Da bi se zagotovilo dejansko doseganje ciljev varstva potrošnikov, ki jim sledi Direktiva 93/13, mora biti namreč vsak prenos navedenega člena 4(2) popoln, tako da se prepoved ocene nepoštenosti pogojev nanaša zgolj na tiste pogoje, ki so sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku (sodba Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, točka 39).

63 Vendar je iz predložitvene odločbe razvidno, da člen 209(4) civilnega zakonika, namen katerega je prenos člena 4(2) Direktive 93/13 v nacionalno pravo, ne obsega te zahteve po jasnosti in razumljivosti.

64 V zvezi s tem je treba opozoriti, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o sporu, ki poteka izključno med posamezniki, pri uporabi predpisov notranjega prava upoštevati vsa pravila nacionalnega prava in jih razlagati, kolikor je to najbolj mogoče, v smislu besedila in namena direktive, ki se uporabi, da bi tako prišlo do rešitve, ki je v skladu z njenim ciljem (glej zlasti sodbo OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, točka 44).

65 V tem okviru je Sodišče presodilo tudi, da ima to načelo skladne razlage nacionalnega prava nekatere omejitve. Tako je obveznost nacionalnega sodišča, da se pri razlagi in uporabi upoštevnih pravil nacionalnega prava opre na vsebino direktive, omejena s splošnimi pravnimi načeli in ne more biti podlaga za razlago nacionalnega prava *contra legem* (glej zlasti sodbo OSA, EU:C:2014:110, točka 45).

66 Če bi predložitveno sodišče ob upoštevanju omejenega načela skladne razlage ugotovilo, da je mogoče nacionalno določbo, namen katere je prenos člena 4(2) te direktive, razlagati tako, da vključuje zahtevo po sestavi v jasnem in razumljivem jeziku, se nato postavlja vprašanje obsega te zahteve.

67 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je ta zahteva določena tudi v členu 5 Direktive 93/13, ki določa, da morajo biti pisni pogodbeni pogoji „vedno“ sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je v zvezi s tem navedeno, da mora potrošnik dejansko imeti možnost seznaniti se z vsemi pogodbenimi pogoji.

68 Iz tega sledi, da se ta zahteva po jasnosti in razumljivosti uporabi vedno, tudi kadar je pogoj zajet s členom 4(2) Direktive 93/13 in je zato zanj izključena ocena nepoštenosti, določena v členu 3(1) te direktive.

69 Iz tega izhaja tudi, da je ta zahteva, kot je določena v členu 4(2) Direktive 93/13, enako obsežna kot zahteva iz člena 5 te direktive.

70 Sodišče pa je glede tega člena 5 že presodilo, da je za potrošnika bistveno, da je pred sklenitvijo pogodbe seznanjen s pogodbenimi pogoji in posledicami navedene sklenitve. Potrošnik se med drugim na podlagi te seznanitve odloči, ali se želi pogodbeno zavezati s pogoji, ki jih je predhodno sestavil prodajalec oziroma ponudnik (glej sodbo RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, točka 44).

71 Zahteve po transparentnosti pogodbenih pogojev, ki jo določa Direktiva 93/13, torej ni mogoče zožiti zgolj na njihovo formalno in slovnično razumljivost.

72 To zahtevo po transparentnosti je namreč treba, ravno nasprotno, razlagati široko, saj, kot je poudarjeno že v točki 39 te sodbe, sistem varstva, ki je uveljavljen z Direktivo 93/13, temelji na ugotovitvi, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede, med drugim, ravni obveščenosti.

73 Glede pogodbene določbe, kot je določba III/2, na podlagi katere lahko prodajalec ali ponudnik izračuna višino mesečnih obrokov, ki jih mora plačati potrošnik, na podlagi prodajnega menjalnega tečaja tuje valute tega prodajalca ali ponudnika, zaradi česar se lahko stroški finančne storitve, ki jih nosi potrošnik, očitno neomejeno povečajo, je iz členov 3 in 5 Direktive 93/13 in točk 1(j) in (l) ter 2(b) in (d) priloge k tej direktivi razvidno, da je za spoštovanje zahtev transparentnosti bistveno, ali so v posojilni pogodbi transparentno navedeni razlog in značilnosti mehanizma konverzije tuje valute ter zveza med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji o izplačilu posojila, tako da lahko potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih pogojev oceni ekonomske posledice, ki iz tega zanj izhajajo (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, točka 49).

74 Glede značilnosti mehanizma konverzije tuje valute, kot so določene v določbi III/2, mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali je bil glede na vse upoštevne dejanske okoliščine, ki vključujejo oglase in informacije, ki jih je posojilodajalec predložil v okviru pogajanj za posojilno pogodbo, povprečni potrošnik, normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, lahko ne le seznanjen

z razliko med prodajnim menjalnim tečajem in nakupnim menjalnim tečajem tuje valute, ki je običajna na trgu vrednostnih papirjev, ampak tudi zmožen oceniti zanj morda pomembne ekonomske posledice uporabe prodajnega menjalnega tečaja za izračun obrokov odplačila, ki jih bo v končni fazi dolgoval, in torej celoten strošek posojila.

75 Glede na zgornje ugotovitve je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da glede pogodbenega pogoja, kot je ta v postopku v glavni stvari, zahteva, da mora biti pogodbeni pogoj sestavljen v jasnem, razumljivem jeziku, pomeni ne samo, da mora biti zadevni pogodbeni pogoj za potrošnika slovnično razumljiv, ampak tudi, da sta v pogodbi transparentno pojasnjena konkretno delovanje mehanizma konverzije tuje valute, na katerega se nanaša zadevni pogoj, ter zveza med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji o izplačilu posojila, tako da lahko ta potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni ekonomske posledice, ki iz tega zanj izhajajo.

Tretje vprašanje

76 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, v katerih pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, po črtanju nepoštenega pogoja ne more več obstajati, člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki nacionalnemu sodišču omogoča, da sanira ničnost nepoštenega pogoja tako, da ga nadomesti z dispozitivno nacionalno določbo.

77 V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje pravilu nacionalnega prava, ki nacionalnemu sodišču dovoljuje, da če ugotovi ničnost nepoštenega pogoja v pogodbi, ki jo je prodajalec ali ponudnik sklenil s potrošnikom, navedeno pogodbo prilagodi tako, da spremeni vsebino tega pogoja (sodba Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, točka 73).

78 Glede na naravo in pomen javnega interesa, ki ga predstavlja varstvo potrošnikov, ki so v primerjavi s prodajalci ali ponudniki v podrejenem položaju, Direktiva 93/13, kot je razvidno iz njenega člena 7(1) v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo, državam članicam nalaga, naj zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva „za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki“ (sodba Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, točka 68).

79 Če bi nacionalno sodišče smelo spremeniti vsebino nepoštenih pogojev v takih pogodbah, pa bi taka pristojnost lahko ogrozila uresničitev dolgoročnega cilja iz člena 7 Direktive 93/13. Ta pristojnost bi namreč prispevala k temu, da bi se za prodajalce ali ponudnike odpravil odvračilni učinek, ki ga ima nepogojna neuporaba takih nepoštenih pogojev za potrošnika, ker bi ti prodajalci ali ponudniki še naprej skušali uporabljati te pogoje, če bi vedeli, da lahko nacionalno sodišče, če bo ugotovilo njihovo ničnost, pogodbo vseeno dopolni v potrebnem obsegu tako, da se zaščiti interes teh prodajalcev ali ponudnikov (sodba Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, točka 69).

80 Vendar iz tega ne izhaja, da bi v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, člen 6(1) Direktive 93/13 nasprotoval temu, da nacionalno sodišče v skladu z načeli pogodbenega prava črta nepošten pogoj in ga nadomesti z dispozitivno določbo nacionalnega prava.

81 Nasprotno, nadomestitev nepoštenega pogoja s tako določbo, za katero se predpostavlja, kot je razvidno iz trinajste uvodne izjave Direktive 93/13, da ne vsebuje nepoštenih pogojev, s čimer se doseže, da pogodba lahko obstaja, kljub temu da se črta določba III/2, in še naprej zavezuje stranke, je glede na namen Direktive 93/13 popolnoma upravičena.

82 Nadomestitev nepoštenega pogoja z dispozitivno nacionalno določbo je namreč v skladu s ciljem člena 6(1) Direktive 93/13, saj je v skladu z ustaljeno sodno prakso namen te določbe, da se formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbenikov, določeno s pogodbo, zamenja z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbeniki spet vzpostavi enakost, ne pa razveljavitev vseh pogodb, ki vsebujejo nepoštene pogoje (glej v tem smislu zlasti sodbi Pereničová in Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, točka 31, in Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, točka 40 in navedena sodna praksa).

83 Če v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, nepoštenega pogoja ne bi bilo dovoljeno nadomestiti z dispozitivno določbo in bi moral sodnik ugotoviti ničnost celotne pogodbe, pa bi to za potrošnika lahko pomenilo izredno škodljive posledice, tako da bi bil lahko ogrožen odvračalni učinek ugotovitve ničnosti pogodbe.

84 Posledica take ničnosti je načeloma takojšnja izterljivost preostanka dolgovanega zneska posojila, višina katerega lahko presega finančno zmožnost potrošnika, tako da je kaznovan slednji, in ne posojilodajalec, ki zato ni odvrnjen od določitve takih pogojev v pogodbah, ki jih ponuja.

85 Glede na navedeno razlogovanje je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 v okoliščinah, kakršne so te v glavni stvari, v katerih pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, po črtanju nepoštenega pogoja ne more več obstajati, razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki nacionalnemu sodišču omogoča, da sanira ničnost tega pogoja tako, da ga nadomesti z dispozitivno nacionalno določbo.

Stroški

86 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Člen 4(2) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da:**

   — **izraz „glavni predmet pogodbe“ zajema pogoj iz pogodbe med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom o posojilu v tuji valuti, ki ni bil posamično dogovorjen, kot je ta, obravnavan v postopku v glavni stvari, na podlagi katerega se prodajni menjalni tečaj te valute uporabi za izračun odplačil dolga, zgolj če se ugotovi, kar mora preveriti predložitveno sodišče ob upoštevanju narave, splošne sistematike, pogodbenih določb ter njenega pravnega in dejanskega konteksta, da navedeni pogoj določa bistveno storitev te pogodbe, ki kot taka pogodbo karakterizira;**

   — **takega pogoja, ob tem da zajema denarno obveznost, ki jo mora potrošnik plačati v okviru odplačil posojila, pri čemer zneski izvirajo iz razlike med prodajnim in nakupnim menjalnim tečajem tuje valute, ni mogoče šteti za „plačilo“, katerega ustreznost kot protidajatev za opravljeno storitev posojilodajalca na podlagi člena 4(2) Direktive 93/13 ne more biti predmet ocene nepoštenosti tega pogoja.**

2. **Člen 4(2) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da glede pogodbenega pogoja, kot je ta v postopku v glavni stvari, zahteva, da mora biti pogodbeni pogoj sestavljen v jasnem in razumljivem jeziku, pomeni ne samo, da mora biti zadevni pogodbeni pogoj za potrošnika slovnično razumljiv, ampak tudi, da sta v pogodbi transparentno pojasnjena konkretno delovanje mehanizma konverzije tuje valute, na katerega se nanaša zadevni pogoj, ter zveza**

med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji o izplačilu posojila, tako da lahko ta potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih pogojev oceni ekonomske posledice, ki iz tega zanj izhajajo.

3. **Člen 6(1) Direktive 93/13 je treba v okoliščinah, kakršne so te v glavni stvari, v katerih pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, po črtanju nepoštenega pogoja ne more več obstajati, razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki nacionalnemu sodišču omogoča, da sanira ničnost tega pogoja tako, da ga nadomesti z dispozitivno nacionalno določbo.**

Podpisi